

Československý týdeník-Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung-Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GREGRÜNDET 1874 (New Yorske Listy) • MONTAG, den 10. JUNI 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH, (SCHEWEIZ) Nr. 23. • PREIS S. FR. 1.00

S ČÍM SOUHLASÍME...

OBEZDĚNÝ KONGRES?

"Zvolili Američané do senátu dalších sedm demokratů a dalších 25 demokratů do sněmovny poslanců, budeme mít v r. 1975 Kongres, zabezpečený proti vetu", varoval vůdce menšiny ve sněmovně John Rhodes. Znamenalo by to, že může být příští rok přehlasováno každé prezidentské veto proti zákonům, které si žádají velkých výdajů. Tím by se drasticky zvrátila rovnováha moci v našem vládním systému.

Jestliže si obrovská demokratická většina bude moci dělat, co chce, řekl Rhodes, "Kongres ihned ve velkém měřítku oživi uzákonování tak zvané Velké společnosti". Federální výdaje vylétí do výše. Rychle se budou množit špatně pojeté programy sociální podpory. V důsledku toho se urychlí centralisace moci. Vláda bude stále hlouběji strkat nos do životů a peněženek prostých občanů. A také dojde k tomu, že odborově organizovaná menšina amerického dělnictva úplně ovládne Kongres.

(Mezi 87 miliony pracujících je pouze 17 milionů členů odborů). V pěti zvláštních volbách v tomto roce vložily odbory mnoho úsilí a peněz do každého volebního boje a čtyřikrát zvítěly. Bude-li tento trend pokračovat, velká většina senátorů a poslanců bude vědět za své politické kariéry velkým odborářským vůdcům. Nevyhnutelně by to znamenalo další restriktivní obchodní zákony, zdražení dovozu, vyšší schodky v obchodní bilanci a konec jakékoli naděje na kongresovou reformu.

Rhodes uznává, že veřejnost si dnes Kongresu málo váží. Kongres, ovládaný odbory a zabezpečený před vetem, by odmítl všechny omezující návrhy rozpočtového výboru a doširoka by otevřel dveře federálním výdajům; tak by ještě více podkopal důvěru veřejnosti v naše politické instituce.

Daily News

TERORISTI TO NEDOVOLÍ

Bylo to vraždění nevinátek — děti celé jedné izraelské školy na prázdninovém výletě byly zabity nebo zraněny v kvetu mládí; ve spánku je překvapili arabští teroristi, kteří pod školní budovu po-

ložili dynamit a stříleli na ně z kulometů.

Stalo se to ve chvíli, kdy se arabské teroristické skupiny začaly obávat, že jednání ministra zahraničních věcí Kissingera mezi Jeruzalémem a Damaškem může skončit úspěchem. Patrně to byla výstraha, že v jakémkoli mírovém jednání musejí být zastoupeni také teroristi.

Je základní otázka: Může být skutečný mír na Středním východě, nebudou-li vůdcové arabských států krotit krutou nenávist teroristů, která ruší mírové úsilí a která je může mařit i po dosažení dohody? Král Hussein dokázal potlačit teroristy v Jordánsku a prezident Sadat měl tolik síly, aby je potlačil v Egyptě. Jestliže to šlo v těchto zemích, je to možné i v Libanonu a v Sýrii, kde se organizace teroristů chlubila, že poručila akci v Maalotu.

Američané a Rusové by se měli přičinit o to, aby se začalo jednat o kontrole teroristických skupin, ale tohoto jednání se musejí účastnit ostatní partneři mírové dohody. Účastníkem tohoto jednání by byl také Izrael, ale potlačit ničivý terorismus musejí arabští vůdcové. Izraelci by ochotně zastavili odvratné útoky, kdyby se zabránilo teroristickým akcím.

Nepřítelem je tu v podstatě absolutní ideologie: vášnivě zaujetí pro věc a nesmířitelná nenávist, kterou toto zaujetí vzbuzuje; to je důvod, proč se střílí. Zvláštní ideologická směsice — nacionalismus, osvobozovací knutí, marxistická hesla, rasismus, terorismus — zmátla extremistickým Arabům hlavy. Nebude-li možné udržet tento extremismus pod kontrolou, ani Kissinger nebude moci dělat mírové záznaky.

Max Lerner v New York Post

IZRAEL VOJENSKY OSLABEN?

Těžké ztráty mezi důstojníky, nedostatek technického personálu a rozpory ve velitelské struktuře oslabily podle názoru některých západních expertů izraelskou obrannou sílu po ukončení říjnové války. Vzhledem k těmto problémům a ke zvýšení egyptských a syrských zásob zbraní soudí západní štábní důstojníci, že ve vojenské situaci Středního východu převaha se překlání na stranu Arabů.

(Pokrač. na str. 7)

President a jeho soudcové

Ferdinand Peroutka

Psáno výhradně pro Americké Listy. Copyright autor a Americké Listy.

Nevíme ovšem, jak v životě soukromém, ale v životě veřejném sotva koho president Nixon přitahuje k sobě přirozeným půvabem. Charisma, velké to slovo v těchto časech, je mu odepřeno. Bylo mu předurčeno, že v politice musí žít a přežít jako ten, koho v nejlepším případě je možno si vážit, ne však milovat. Jeho slova vždy budou více zkoušena než hrnoucí se slova mnohých jiných, kteří vypadají příjemněji. Co na ně spadne bez velké zásluhy, on si musí vydřít. V této době, kdy nesmírný počet lidí se hbitě a obratně vyjadřuje, kdy vzdelanecký žargon se rozšířil do nových vrstev, na jeho veřejných projevech jsou nesmazatelné skvrny velkého úsilí. Jestliže se snaží vypadat spontánně, usmát se, zažertovat, nedopadne to

dobře. Před televizí se potí více, než by se očekávalo od zkušeného politika, olizuje si suché rty. Někdy se mu ruce zatřesou trémou. Roku 1960 kandidoval proti John F. Kennedymu v prezidentské volbě. Podle obecného úsudku prohrál volbu tím, že v televizní debatě s Kennedym poskytl nejistý, rozčilený obraz sebe. A Nixonovo politické pozadí není schopno vzbuzovat vřelý sympatie v širokých amerických masách.

Patří k Republikánské straně, která bývá pokládána za stranu velkého kapitálu a získala si špatné jméno zejména v ničivé hospodářské krizi let třicátých. Zdálo se tehdy, že si umínila přenést se přes krizi hlavně nečinností. Od té doby energická opatření, pokrok, sociální zřetel, reforma, se očekávaly spíše nebo jen od strany Demokratické. President Nixon někdy se snaží napravit tuto situaci. Ale potkalo ho to

nešťastí, že nyní prezidentuje v době inflace, dokonce nad-inflace, která útočí na každého amerického občana. Nezlepšil své postavení tím, že váhá nebo odpírá intervenci.

(Pokrac. na strane 3)

V umírněném tónu

Velká Británie podala prostřednictvím svého zahraničního ministra Jamese Callaghana, novou žádost o lepší podmínky jejího členství v Evropském Hospodářském Společenství. Tón nového příspěvu naznačuje, že Velká Británie si rozhodně přeje v EHS zůstat. Původní žádost, byla značně nekompromisní. Odpovědí bylo teď ujištění zahraničních ministrů zemí urychleně prostuduje. Británie chce zejména dosáhnout snížení svého příspěvku do společné pokladnice EHS.

SSSR A OBILÍ

Sovětský svaz je největším světovým producentem obilí, mezi obilnářskými zeměmi však zařazován není. Sklizeň tam vždycky stačila jen k úhradě domácí spotřeby — v nejlepším případě k výpomoci spojeneckým východoevropským zemím — a v posledních letech nastaly mezi produkcí a konsumem dokonce i vážné disproporce. K zajištění živý domácnosti obyvatelstva musel režim nakoupit od roku 1972 43 miliony tun obilí v cizině, hlavně ve Spojených státech a v Kanadě. Důsledkem sovětských nákupů se světové rezervy obilí značně zmenšily, což může mít pro země, které z nich obvykle čerpaly, zejména pro chudé země rozvojové, jestliže je postihne neúroda, katastrofální následky.

Hlavní příčinou neuspokojivého růstu sovětské zemědělské produkce je bezpochyby kolektivizace, ne však jedinou. Depresivně působí také vlivy povětrnostní — nepravdivelné dešťové srážky,

extrémní vedra nebo mrazy. Teze Stalinova dvorního agrobiologa Lysenka, že se pokrokové sovětské vědě, opírající se o komunistickou ideologii, brzy podaří nepřiznivým klimatickým vlivům čelit a přírodu přetvořit, se ukázaly jako iluze. Intenzita zemědělské výroby za komunistického panování podstatně nestoupla a zvýšená produkce obilí byla dosažena jen rozoráním kazachstánských a západosibiřských celin. V některých severnějších oblastech nečernozemního pásma, zemědělská produkce dokonce silně poklesla. V severozápadním rajónu ruské svazové republiky se roku 1913, to znamená před 60 lety, sklídilo podle oficiálních údajů celkem 2 a půl milionů tun obilí, roku 1940 však už jen jeden a půl milionů tun, roku 1950 jeden milion 300 tisíc tun, roku 1970 jeden milion 20 tisíc tun a roku 1972 pouze jeden milion tun. V rajónu centrálním a volžsko-vjat-

ském se vyrábí jen o málo více než před 60 lety.

Letos mělo být v celém Sovětském svazu oseto obilím podle plánu přibližně 130 milionů hektarů a má se sklídit 200 až 205 milionů tun. S loňskou rekordní úrodou 220 milionů tun se letos počítá

(Pokrač. na str. 6)

PODPORA SE VYPLATILA

Pomoc arabským zemím v boji proti Izraeli a podpora olejového embarga se sovětům náramně vyplatila i finančně. Podle právě uveřejněných pramenů sovětský příjem za naftu v loňském roce byl o bilion dolarů vyšší než předloni. Přestože svou produkci podstatně nezvýšila, Moskva loňského podzimu nabídla za drahé peníze množství oleje některým západním státům, které, neboť nic jiného nezbývalo — přijaly.

O ČESKOSLOVENSKU

Po Praze Bratislava

Po zasedání ÚV KSČ projednal i ÚV slovenské komunistické strany zprávu o vědeckotechnickém rozvoji národního hospodářství. Kromě stejných problémů, jaké byly naznačeny v Praze, konstatovala bratislavská zpráva, že v průmyslu se nedosahuje dynamiky, předpokládané pětiletým plánem. Jako důvod se uvádí na prvním místě zaostávání strojírenství v letech 1971-2. Z úspěšných výrobků slovenského průmyslu se jmenoval automatický přístroj pro plicní chirurgii (výrobce: Chirana, Stará Turá) a stavebnicový věžový jeřáb (Mostárny — Brezno). Přesun v rozvrstvení průmyslových kapacit do svědčuje zjištění, že na Slovensku je dnes 40% veškeré chemické výroby na území Československa.

Úmrtí herce

Ve věku pouhých 42 let zemřel v Praze náhle herec Městských divadel pražských Jan Libíček. Byl to výrazný komický talent, který ještě v Divadle Na zábradlí vytvořil skvělou titulní postavu ve frašce Alfreda Jarryho Král Ubu.

Porada o poradě?

V Praze se konala porada představitelů mezinárodních a ideologických oddělení ústředních výborů komunistických stran východní Evropy, Kuby a Mongolska. Projednával se zřejmě stav příprav na případnou evropskou nebo i světovou poradu komunistů, jak ji Moskva už po řadu měsíců neveřejně chystá.

Moderní výzbroj

Ministr vnitra Obzina žádá zvýšení kvalifikace příslušníků čs. bezpečnosti a nejmodernější technické vybavení pro ně. O kvalifikaci má pečovat vysoká škola SNB. Letos bylo přijato do služeb SNB skoro 600 absolventů středních a vysokých škol.

Další zasloužili

Slovenská vláda jmenovala další zasloužilé umělce; m. j. spisovatele Reisela a Lenka, hudebníky Havlikovou, Košlera a Mikulu, režiséra Pálku, architekta Krajčoviče a malíře Chovana.

Energetické zdroje:

Československo je vážně ohroženo nedostatkem klasických primárních energetických zdrojů, především pro výrobu elektřiny, která je zatím postavena na hnědém uhlí, jehož zásoby jsou omezené. Hydroenergetický potenciál je u neefektivnějších zdrojů vyčerpán. Ostatní zdroje — ropa a zemní plyn — se dovážejí. Nezbytná jaderná energetika postupuje velmi pomalu. Ve zkušebním provozu je jedna, do r. 1980 k ní přibude druhá. Další (do r. 1990) mají být už založeny na nové technologii — rychlých reaktorech —, na jejichž výrobě se budou podílet i Škodovy závody v Plzni. Problém je ovšem zase stejný: vše je teprve ve vývojovém stádiu.

Škola nukleární medicíny

V pražském Karolinu se konala 2. letní škola nukleární medicíny. Jde o nový lékařský obor, zabývající se diagnostikou a terapií radioaktivními farmaky. Letní školy ze účastníků odborníci ze všech východoevropských států moskevského bloku.

Krakov-Bratislava

Po dva týdny se v Bratislavě konaly tzv. Dny Krakova. Obě města mají spolu už po 30 let družbu. Bratislavu navštívila početná delegace tohoto polského města. Dny obsahovaly především celou řadu kulturních akcí — koncertů, výstav a přednášek.

Litá se dál

Zástupce čs. ministerstva zahraničí a chargé d'affaires Spojených států v Praze podepsali prodloužení platnosti letecké dohody mezi oběma státy. Čs. aerolinie a PANAM pokračují i nadále v leteckém spojení mezi Prahou a New Yorkem.

Tři miliony korun

v devizách představuje celkový obrát Karaexportu (československý podnik pro vývoz kožedělnických výrobků) na kožešinové aukci v Londýně. Byly nakoupeny perziánové kůže a prodány čs. perziánové tabule zpracované z ruských materiálů, hlavně karakulských ovcí.

Ruce pryč od současnosti

Zachvátila snad Československo polární vášeň?, může se ptát čtenář, který v posledních pěti letech nachází v knihkupectvích už x-tou publikaci o polárních výpravách. Začalo to roku 1969, kdy vyšla v Orbisu skoro sto let stará kniha Rakušana Julia Payera "V ledovém zajetí", pokračovalo to jinými knížkami z říše věčného ledu a prozatím to vrcholí v knize Farleye Mowata "Polární vášeň", která vyšla nedávno v Odeonu v Praze. Nemůžete ji ve výkladech přehlédnout. Má velký formát kancelářského papíru, spoustu ilustrací — pěkný papír a tisk a vyšla v nákladu 35 tisíc výtisků.

Jak jsme už o tom několikrát psali, ubírá se soudobá kulturní politika dvěma cestami. Jednak se stále naléhavěji zdůrazňuje požadavek

tak zvané angažovanosti, která se může projevit nejružnějšími formami přitakávání dnešnímu režimu, jednak se produkují knihy, gramofonové desky a filmy, které utíkají z dneška co nejdál: do pravěku, na severní točnu, do džunglí a pralesů, do budoucnosti, utopie a vzdálených galaxií. V teorii: soudobost — angažovanost, dnešek. V praxi: ruce pryč od současnosti. V Odeonu v Praze začal nedávno vycházet hned pěti-svazkový úplný soubor arabských pohádek "Tisíc a jedna noc" — náklad 20 tisíc výtisků. Naproti tomu nový angažovaný román Ladislava Fukse "Návrat z žitného pole" vyšel jen v osmi tisících výtiscích. Pracovníci knižního trhu mají patrně lepší přehled o čtenářských zálibách než kulturní aparátníci. Také na západě vychází "Ti-

síc a jedna noc" i "Polární vášeň" v nových vydáních. Jenže — jako čtivo, které neutiskuje soudobou uměleckou literaturu, nýbrž existuje vedle ní. U nás naopak právě toto čtivo supluje soudobou literaturu, která je do značné míry nežádoucí. S tímto stavem není spokojen nikdo: ani čtenáři, ani knižní výroba a distribuce a nakonec ani režim. Ve Francii vycházejí každoročně stovky nových románů, z nichž by se určitě měl aspoň tenet přeložit. Místo toho však vychází ve statisícových nákladech Alexander Dumas. Svět je v přerodu, jak o tom svědčí nové knihy ze všech oborů lidského myšlení. Ale ne, my se odáváme polární vášní, nebo pojedeme — prstem po mapě — do pralesa.

J. Dresler

Závislá energie

méně nápadnou, než jsou tanky v ulicích hlavních měst. Podobně je tomu i se zemním plynem, jinak jistě výhodným energetickým zdrojem. Československo například staví pro sovětský zemní plyn transitsní plynovod pro oba německé státy a Rakousko. Investice mají být posléze hrazeny možností odběru tohoto plynu pro účely průmyslové i domácnostní. V Praze bude ovšem dlouho trvat přestavba plynového vedení

a spotřebičů pro nový druh plynu. Pro celé město má tato akce skončit až v r. 1990. Tímto plynem však budou zásobovány i důležité továrny, jako např. mladoboleslavská automobilka a kladenské ocelárny. A pro takovýto podnik, který zemnímu plynu přizpůsobí celou nově budovanou výrobu, by rovněž zastavení dodávek znamenalo katastrofu. Kreml bude tak mít své poddané — a to nejen v Československu — pěkně v hrsti.

Ztráty a problémy

V Československu probíhá už po několik měsíců kampaň, propagující modernizaci průmyslu, zavádění nových technických postupů, přiblížení vědeckých výzkumů výrobní praxi. Ta kampaň dokazuje, že v mnoha oborech jsou v Československu odborníci, kteří vědí, co by bylo potřeba a také o tom hovoří. Zkušenosti ovšem říkají, že tomu tak bylo vždycky a přesto technické inovace stále za světovým průměrem zaostávají. Byrokratické centrální řízení jejich zavádění svou samotnou existencí brání. Z různých podnětů, zveřejněných v tisku a rozhlasu vliváme některé:

Koroze kovů: koroze kovů vlivem znečištěného ovzduší způsobuje na elektrických zařízeních (stožárech, ocelových konstrukcích a pod.) roční škody 15 miliard ko-

run; bylo by třeba je chránit elektrometalizací, která prodlužuje jejich životnost na 35 i více let. Tento výrobní postup je však teprve v přípravném stádiu. **Pracnost při výstavbě bytů:** rozhodující většina bytů v Československu se dnes staví ze silikátových, železobetonových panelů. Průměrná pracnost na montáži jednoho bytu činí 700 hodin, pro rok 1975 se plánuje snížení na 635 hodin; ovšem jedna plzeňská firma dosáhla letos už 430 hodin. Potíž je v zastaralé technologii; nové projektované byty mají být smontovány za 280 hodin. Tato soustava je však stále ještě ve vývoji.

Předseda Akademie

Slovenská národní rada jmenovala nového předsedu Slovenské akademie věd. Stal se jím akademik Vladimír Hajko.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bolavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz. Přihlašují se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dítě i šekem nebo money order. Jméno: Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

President a jeho soudcové

1956-1968

(Pokrač. ze str. 1.)

novat. Spíše se chová nečinným a odsouzeným způsobem jako stará Republikánská strana nebo jako Karl Marx, který nevěřil, že hospodářské děje možno kontrolovat. Tak, je-li Nixon obžalován — a je — souhrnem příčin někdy musí se cítit tak osamocen jako byl Shylock ve svém procesu.

Je watergatská aféra. Pokud viny prezidentovy v této věci se týká, na rozdíl od jiných, kteří si utvořili úsudek okamžitě, při prvním podezření proti člověku jim nemilému, dovolujeme si čekat — jak by ostatně obecně mělo být — až vyšetřování bude skončeno, důkazy prozkoumány a závěr z nich řádně vyvozen. A zdá se nám, že nemůžeme přehlížet jednu okolnost, tuto: at' jakkoliv obžaloba presidenta Nixonova je děj právní, je také — dostatečně jasně — děj politický. Do rozměrů, v jakých je nám dáno ji poznat se rozrostla jako děj zejména politický. Budeme zkoumat politický elán, který pohání obžalobu a dodává jí mohutnosti.

Jestliže složitý problém mezi lidmi se vyskytne, staré pravidlo radí, abychom nejdříve se ptali: kdo, kdy, jak, proč. Začneme otázkou: kdo. Jak věci stojí, je možno, že členové sněmovny reprezentantů formálně obžalují presidenta, a senátoři ho budou soudit. To znamená, že Nixonovými soudci budou politikové — jako on je také politik. Politikové ovšem nejsou nepopsané listy, jsou straníci, jejich život byl vyplněn politickým zápasem. Jejich životopisy po této stránce jsou známy. Jaká je pravděpodobnost, že od tohoto zápasu budou náhle a úplně očistěni? Že na chvíli svléknou své pracovní politické šaty a nejvážněji zasednou na svá místa v bílých řízách. V sněmovně reprezentantů i v senátu politické Demokratické strany mají většinu. Bude tato většina starostlivě uvažovat o spravedlnosti k republikánskému prezidentovi — nebo vyjádří také nebo hlavně svou politickou vůli? Tolik o otázce: kdo. Politikové.

Přejdeme k otázce: kdy. Od let třicátých, kdy Rooseveltova odvážná opatření možná zachránila demokracii v Americe, Demokratická strana si byla jista svou popularitou a jejím následkem: opakovanými vítězstvími ve volbách. Výjimkou z pravidla byla leta presidentství Eisenhowerova, který se přihlásil k Republikánské straně. Ale to bylo vysvětlitelné neodolatelnou popularitou vrchního velitele amerických vojsk v zápase proti Hitlerovi a nacismu. Mimo tuto epizodu Demokratická strana si zvykla na to, že většina v kongresu a president-

ský úřad patří jí. Když roku 1968 a potom roku 1972 zvíťazil republikánský kandidát Nixon, Demokráté cítili, že je to jednak proti politické spravedlnosti, jednak proti tomu, na co si zvykli. Porážku v roce 1968 — nepatrným rozdílem hlasů — snášeli nejlépe, ale katastrofální porážka v presidentské volbě roku 1972 — jedním z největších rozdílů hlasů v amerických volbách — je urazila. Později uznali, že porážka byla vysvětlitelná tím, že si vyhráli nevhodného kandidáta. Současné volby do sněmovny reprezentantů a do senátu dopadly spíše ve prospěch Demokratické strany, čímž voliči dali najevo, že jí nezazlívají více než osobu kandidáta. Přece však Demokráté se cítili více než poraženi: cítili se poníženi. Věřili, že zasloužila minulost jejich strany dávat jí právo na to, aby i její velký omyl pomínil bez velkých následků. To však nebylo vše, co se postavilo proti prospěchu a pověsti Demokratické strany. Dvě demokratické vlády osm let vedly válku ve Vietnamu. Uvnitř strany rostly skupiny, které volaly po konci této výpravy do Ásie, ale vůdcové strany to pokládali za nerozlučitelný problém, někdy právem. Stalo se pak, že republikánský prezident Nixon válku ukončil a přivedl americkou expedici domů. Demokráté nemohli jinak než obávat se, že vzpomínka na to bude v jejich trvalý neprospěch.

Ani to nebylo všechno. Roku 1972 prezident Nixon odjel na návštěvu do Moskvy a do Pekingu, což dotud američtí demokratičtí presidenti jaksi považovali za cestu jim zakázanou. Nixon se vrátil s ujednáním o zmírnění napětí mezi západem a východem, chvílemi se zdálo, že dokonce vyjednal přátelské city. To mu vyneslo světové uznání a — poprvé — skutečnou popularitu doma. I osobnosti mu nepřátelské se vyslovily, že sáhl po historické roli. At' jakýkoli bude konečný výsledek těchto ujednání, Nixonova diplomacie aspoň dávala první solidnější naději, že svět se vyhne nukleární srážce. Demokratická strana se k tomuto Nixonovu výkonu chovala jak musila — zdvořile. Ale mlčky to zařadila mezi pohromy, které ji stihly. Měla před sebou vyhlídku, že bude zatlačena do pozadí po celou další dobu Nixonova presidentování.

Jestliže tedy, jak jsme si slíbili, se ptáme "kdy?", vychází nám, že watergatská aféra byla rozdmýchána sty měchů po určitých, Demokratické straně nepřiznivých událostech, a kdy, jak u politického živočicha ani jinak být nemůže, tato strana touží po obnově svého politického postavení. Abychom odpovíd' na otázku "kdy?" doplnili, dodejme, že je rok vo-

leb, kdy politický zápas vždy dospívá vrcholu.

Byla jakási absurdní debata o tom, zda Nixon má nepřátele, a bylo to popíráno s nepřijemným svatouškovstvím i těmi, kdo stojí v čele tohoto nepřátelství. Ovšem že má nepřátele a mnohé, jako on sám je nepřitelem mnohým. Komentátoři v novinách s nesrozumitelnou bezstarostností konstatují, že v této periodě vášeň tak se rozhořela, národ tak se rozdělil, jak v americké politice od civilní války nebylo. Pud nenávidět a útočit se osvědčuje. Ti, kdo věří v Nixonovu vinu a myslí, že ji dokážou, jsou v nejlepší náladě, místo aby se rmoutili nad tím, že prezident státu se provinil proti zákonu a cti. Vášeň tak vysoká, jak se ukazuje, byla by pochopitelná, kdyby za ní byla naděje, že pádem Nixonovým se dramaticky zlepši situace země, že po horší vládě přijde lepší. Tu by snad i jistý machiavelismus byl dovolen. Ale otázka lepší-horší je ignorována. Situace je složitá. Je možno být proti Nixonovi, ale zároveň se obávat toho, co přijde po něm. Mohlo by přijít vítězství bez práva na jásot. Výzkum veřejného mínění ukazuje, jak důvěra v Nixona klesá, přívrženci odpaďají. Tým výzkum ukazuje, že důvěra v kongres je stále ještě méně početná než důvěra k Nixonovi. Na kterou stranu se tedy dát — mimo na tu stranu, která v nic nevěří? Po pádu Nixonově kongres by byl neomezeným pánem. Jsou deprimující výroky některých mužů, kteří by mohli vědět. Senátor Eugene McCarthy, tvůrce "Nové politiky" a muž — který roku 1968 svým vystoupením porazil presidenta Johnsona, řekl: "Americký senát je poslední primitivní společnost." Vážený kongresman se vyjádřil o sboru, k němuž náleží: "Oni uvažují jen subkortikální částí svého mozku."

Jestliže výroky takové nevycházejí jen z duchaplnosti, je třeba na ně racionální odpovědi. Je-li senát "poslední primitivní společnost", jak na něj spoléhat? Myslí-li kongres jen subkortikální částí mozku, co od něho očekávat? Racionálně: co tedy? Je na místě elán nebo rozpačitost? Nebo je třeba udělat pořádek ve výrocih a žádat, aby někteří lidé nemluvíli lehkomyšlně?

Ovšem, je vicepresident, který nastoupí, kdyby prezident Nixon byl svržen nebo resignoval pod tlakem. Když senátor Ford byl jmenován vicepresidentem, byl celkem srdečně vítán z toho hlavního důvodu, že to není Nixon. Ale kritický mlýn brzy zahájil svou činnost, nejdříve dosti mírně. Vynikající americký novinář napsal: "Je to příjemný, velmi nebriliantní republikánský člen kon-

šéf slovenské komunistické strany Jozef Lenárt promluvil na sympóziu, konaném u příležitosti třicátého výročí Slovenského národního povstání. Pak jeho vystoupení přetiskla bratislavská Pravda. Po prvé od doby obrodného procesu a jeho potlačení, stranický funkcionář se pokusil do všech podrobností přirovnávat maďarskou takzvanou kontrarevoluci z roku 1956 s tak zvanou kontrarevolucí v Československu v roce 1968.

Základní linií Lenártovy podivné analýzy je, že vůdčí představitelé československé obrody nebyli tak tvrdě potrestáni jako vůdcové maďarského povstání jen proto, že své plány nemohli dovést dokonce a že se tedy jejich současný osud nemá považovat za projev nějakého liberalismu. Lenárt hovoří o včasném zásahu spojenců — který prý zabránil tomu, že naše země byla ušetřena střelení, věšení a výbuchu občanské války. Další zásluhu má pak prý na tom vystoupení marxisticko-leninských sil v čele se soudruhem Husákem. Pozoruhodnější je další Lenártova téze, že revizionismus prý představuje v Československu stále největší nebezpečí, neboť obyvatelstvo se nemohlo na vlastní kůži přesvědčit jak daleko hodlala ona kontrarevoluce zajít. Lenárt nemohl vlastně jasněji říci, že obyvatelstvo též první tézi zkrátka nevěří. Lenárt pak rozvíjel svoje představy dál: Takzvané kontrarevoluce v Maďarsku a v Československu prý sledovaly stejný cíl: likvidaci socialismu a obnovení kapitalismu. Rozdíl byl prý jen hlavně v tom, že maďarští kontrarevolucionáři svůj cíl neskrývali, zatímco českoslovenští ho maskovali pod heslem socialismu s lidskou tváří. V Československu se prý kontrarevolucionáři na rozdíl od Maďarska daleko rafinovaněji zaměřili na vnitřní rozklad strany. Maďaři

gressu, vůbec bez jakékoli vážné zkušenosti v zahraniční politice. To není pěkná vyhlídka." Potom kritičnost se začala rozevírat. Nyní jiný vynikající americký novinář, který jinak vášnivě si přeje, aby Nixon zmizel, už považuje za potřebné citovat i pověst, že vicepresident je snad hloupý. Píše: "Ale je pomalý, tak pomalý, že mnozí, mnozí lidé si myslí, že je hloupý... konec konců je to dobrý člověk malých rozměrů, velmi stranický, ale v podstatě dobrý. Bohužel omítka dobroty začíná opadávat a zbytek vicepresidenta Forda začíná rachotit." Tak tedy před kritickým mlýnem neobstojí ani prezident ani vicepresident, ani kongres ani senát. Vskutku, co si racionálně počít?

(Budeme pokračovat.)

naopak zažili občanskou válku, barikády a dvě vlády. Lenárt nakonec tvrdí, že socialismus v Československu zaznamenal skvělé vítězství nad kontrarevolucí, vzápětí však hned znovu dodává, že v oblasti politického boje a ideologické práce to ovšem vyvolává problémy. Lenártova charakteristika jak maďarských tak československých událostí je krajně nepravdivá. Zasluhovalo by si snad vskutku zasvěcenou studii, čím vším se liší Budapešť roku 1956 od Prahy roku 1968. Je tu rozdíl nejen dvanácti let a odlišností, které z časového rozpětí plynou, je tu jistě i rozdíl v národních tradicích, v mentalitě, v celé řadě faktorů hlavních i přidružených. Rozdíl mezi reakcí na stalinismus doznívající a stalinismus zahňávající. Společným jmenovatelem byl nesouhlas širokých vrstev lidu s panujícím režimem. Ani v maďarském případě nelze hovořit o občanské válce. Po počátečních srážkách s neslavně proslulou tajnou policií stála většina národa sjednocena za vládou komunistického min. předsedy Imre Nagye, a o vítězství revoluce nebylo pochyb. To zvrátila až sovětská agrese, které čelila i maďarská armáda.

O československé situaci v roce 1968 není třeba pamětníky poučovat. Občanskou válku nebylo vést s kým — národ byl sotva kdy tak sjednocen jako právě v srpnových dnech onoho roku. Československo, stejně jako Maďarsko, bylo zákeřně přepačeno zvenčí — a navíc je vskutku těžko dokazovat, že obrodný proces se svým hluboce humánním charakterem někomu ublížil, kromě snad oné malé menšiny, která se strachovala o svá privilegia. KJ

TEMNÁ RUS

Igor Ogurcov z Leningradu, jeden z prvních sovětských disidentů, který si odpykává 15ti letý trest vězení, k němuž byl odsouzen v roce 1967, byl převezen na pozorování do jednoho ústavu pro choromyslné. Jeden žalářník dal Ogurcovovi na srozuměnou, že bude pravděpodobně prohlášen za blázna. Ogurcov byl před rokem 1967 jedním ze čtyř předáků leningradské skupiny, která si dala název "Svaz všech křesťansko-sociálních Rusů pro osvobození lidu" a stavěla se za demokratický systém v Sovětském svazu.

Zemřel český herec

Národní umělec Jaroslav Marvan. Narodil se v roce 1901 na Žižkově a od roku 1924 hrál profesionální divadlo nejprve u Vlasty Buriana, pak v Městských divadlech pražských, naposled na Národním divadle. Vytvořil mnoho postav na jevišti i ve filmu.

JAK DÁL V INDII?

Pevná fronta indických stávkujících na železnici se po úspěšném začátku zlomila pod policejní protiakcí vlády Indíry Gándhiové, která stávku ihned na začátku prohlásila za ilegální. Nyní je provoz opět téměř normální. Ministr dopravy Mišra se ve svém oficiálním optimismu neopírá pouze o jednotky vojáků a policistů, ale také o — nejednotnost stávkového vedení; to se nemohlo dohodnout především na celkové strategii, protože marxisticky ovládané odbory chtěly stávku dovést jak se říká do konce, zatímco odboráři socialističtí chtěli akce použít pouze jako úvodu k vyjednávání. Vláda však neměla v úmyslu vyjednávat a dala hned v prvních dnech zatknout předsedu stávkového výboru socialistu Fernadeze. Po tomto zatčení následovala další. Všeobecně se soudí, že bylo na přechodnou dobu zadrženo asi 25 tisíc lidí — odborových funkcionářů, zaměstnanců, dělníků a dalších osob, které se o stávku solidarisovaly.

Systém indických železnic je jedním z nejrozsáhlejších na světě. Vlaky dopravují uhlí, které potřebuje průmysl a téměř všechny tepelné elektrárny v zemi. Vlaky dopravují dále téměř veškeré obiloviny a nezbytné potraviny pro obyvatelstvo, které žije v nedostatku a často hladově. Za těchto okolností bylo nemyslitelné, aby odboráři zorganizovali úspěšnou stávku, která by paralysovala život na železnici i na několik dnů. Situace druhé strany sporu — stávkujících zaměstnanců, je velmi obtížná. Na indické železnici je zaměstnáno 1 700 000 osob, většina je přepracována a špatně placena. Mnozí pracují přesčas a dvanáctihodinové směny ne-

Mezinárodní přehled

jsou výjimkou. Už před stávkou proto došlo k první dohodě mezi vládou a odbory; měla přinést celkové zvýšení platů a mezd o 40%. — Toto na první pohled impozantní zvýšení ovšem ve skutečnosti příliš neznamená; loni a letos procházelo indické hospodářství svízelným údobím inflace, která činila průměrně 25 procent. K novým požadavkům odborů musela vláda říci ne. V neposlední řadě také proto, že se musela obávat laviny mzdových požadavků ostatních pracujících, kteří pouze čekali na to, jak nynější spor dopadne.

Ostrou kritiku zahraničí vyvolalo proto za této situace téměř slavnostní prohlášení, že Indie provedla svůj první podzemní atomový výbuch. Vláda v Dillí sice prohlásila, že poznatky získané atomovou explozí budou sloužit výlučně mírovým účelům — ale je všeobecně známo, že se získané poznatky dají využít i jinak. Pákistán se jako soused Indie ozval první; obě země — údajně pro vzájemnou nedůvěru — nepodepsaly před lety smlouvu o nerozšiřování atomových zbraní.

PL

RUMUNSKÉ ZMĚNY

Pět členů rumunské Rady obrany bylo zproštěno funkcí. Nejprominentnější z nich je bývalý ministerský předseda Ion Gheorghe Maurer, který odstoupil koncem března vzhledem k pokročilému věku a zdravotnímu stavu. Ostatní čtyři jsou místopředseda vlády a ministr školství Paul Niculescu-Mizil, místopředseda vlády a stálý zástupce Rumunska v Radě vzájemné hospodářské po-

moci Gheorghe Radulescu — bývalý místopředseda vlády a ministr vnitřního obchodu Virgil Trofin, který byl koncem března uvolněn z těchto funkcí a je nyní údajně prvním tajemníkem strany v Brašově — a posléze Mihai Marinescu — první místopředseda Ústřední kontrolní rady společensko-hospodářských činností.

Novými členy Rady obrany bylo jmenováno pět funkcionářů: Emil Draganescu, místopředseda vlády a předseda Státního plánovacího výboru; Ștefan Andrei, tajemník ústředního výboru pro mezinárodní styky; Gheorghe Oprea — který byl nedávno jmenován místopředsedou vlády a poradcem presidenta Nicolae Ceausescu; Ion Coman, vedoucí vojenského oddělení ústředního výboru, a Constantin Oprita, náměstek ministra obrany a tajemník Vyšší politické rady ozbrojených sil.

Rada obrany byla zřízena v březnu roku 1969, to je nedlouho po vpádu Varšavské pětky do Československa, a podléhá přímo Státní radě. Generální tajemník strany a předseda Státní rady je předsedou Rady obrany a "Nejvyšším velitelem ozbrojených sil Rumunské socialistické republiky". Zákon o organizaci národní obrany ještě zvýšil význam nového tělesa, protože mu dal větší pravomoci nad ministerstvy obrany a vnitra a zároveň omezil podřízenost těchto dvou ministerstev Radě ministrů.

Že Maurer byl uvolněn z funkce člena Rady obrany, když předtím odstoupil z úřadu ministerského předsedy, je logické. Odchod Trofina je dalším potvrzením, že jeho hvězda soustavně upadá. Trofin, v pozdních šedesátých letech tajemník ústředního výboru pro stranickou organizaci a kádry, byl postupně předsedou Svazu zemědělských výrobních družstev, předsedou Svazu odborů a do března letošního roku místopředsedou vlády a ministrem vnitřního obchodu. Od dubna roku 1968 patřil k Stálému předsednictvu strany; když byl tento orgán zrušen a vytvořeno Stálé byro, Trofin se už nestal jeho členem. Dále upadá podle všeho i kariéra ministra školství Niculescu-Mizila. Ani on nebyl jmenován členem Stálého byra, ačkoli patřil od roku 1966 k bývalému Stálému předsednictvu. Skutečnost, že Ceausescu na nedávném setkání se stranickými funkcionáři ministerstev zvláště kritizoval vedení ministerstva školství, jakož i to, že Niculescu-Mizil byl nyní zproštěn členství v Radě obrany, ukazuje na další brzký sestup tohoto ministra na aparátnickém žebříčku. Totéž platí patrně i pro Radulesca.

Pět nových členů Rady obrany se zřejmě těší Ceausesco-

vě přízni. Draganescu, je muž byl svěcen významný úřad předsedy Státní plánovací komise, se stal v březnu z úřední moci členem Stálého byra. Andrei, tajemník ústředního výboru pro mezinárodní záležitosti od dubna roku 1972, se stal z úřední moci členem Stálého byra, když bylo ustaveno. Oprea, presidentův poradce, byl v březnu jmenován místopředsedou vlády. Coman a Oprita jsou aparátníci odpovědní za vojenské záležitosti. Když byl před rokem zproštěn funkce tajemník ústředního výboru pro vojenskou a bezpečnostní záležitosti, Coman, tehdejší náměstek ministra obrany a tajemník Vyšší politické rady ozbrojených sil, byl jmenován vedoucím vojenského oddělení ústředního výboru. Protože funkce tajemníka ústředního výboru pro vojenskou a bezpečnostní záležitosti nebyla znovu obsazena, lze předpokládat, že Coman podává Ceausescovi přímo zprávy o těchto věcech. Opritovi byly svěřeny obě vojenské funkce — které předtím zastával Coman.

Personální přestavba Rady obrany navzděčuje tomu, že Ceausescu záměrně odbourává posice takových mocných a výrazných osobností, jako jsou Trofin a Niculescu-Mizil, kteří mu pomohli do sedla. Další personální změny v rumunské straně a vládě lze očekávat tím spíše, že se má ještě letos konat XI. sjezd komunistické strany Rumunska.

ŽIVKOV JAKO PROSTŘEDNÍK?

Nicolae Ceausescu se setkal s prvním tajemníkem bulharské komunistické strany Todorom Živkovem. Leccos opravňuje k domněnce, že se Ceausescova návštěva Varny týkala styků Rumunska s jeho spojenci obecně a Sovětským svazem zvláště.

Období střídavého napětí a poměrného klidu — ba i částečného sbližování mezi Bukureští a Moskvou nejsou ovšem nic nového. Vyznačovala posledních deset let. Úsek od podzimu roku 1971 do konce loňského roku se vskutku zdál obdobím poměrného klidu. Hospodářská spolupráce Rumunska s Sověty se utěšeně rozvíjela, zatímco s Peckingem Bukurešť spolupracovala mnohem méně okázale než předtím. V důsledku politické konstelace ve světě, uvolňování napětí a obav z určité souhry mezi supervelmocemi připadalo postavení Rumunska mnohým pozorovatelům buď neudržitelné nebo bezvýznamné. Ti se domnívali, že Rumunsko sklouzává do úlohy pouhého drážditele sovětské zahraniční politiky. V poslední době se však opět objevují náznaky, že se v sovětských očích z rumunského žádosti vyzdvihla, že čínské dráždění znovu stala pře-

kážka, která vyžaduje zvláštní pozornost. Nejzřejmějším důvodem k tomuto předpokladu je Ceausescuův postoj k otázce světové konference komunistických stran. Rumunský vůdce tuto představu přímo neodmítl, ale stanovil podmínky, které by v konečných důsledcích učinily návrh ze sovětského hlediska bezvýznamným. To už samo o sobě asi nevyhnutelně vedlo k novému zatížení sovětsko-rumunských vztahů a zřejmě povzbudilo Rumuny, aby i v takových otázkách, jako evropská bezpečnost a vzájemné a vyvážené snížení ozbrojených sil a výzbroje, zaujali stanoviska, která sice nejsou v přímém rozporu s postoji Sovětského svazu, ale obsahují odlišné odstíny a jsou zcela odlišné motivována.

Jak by se měli vládci v Kremle vypořádat s tímto problémem? Možná, že to sami nevědí, ale lze rozumně předpokládat, že se rozhodli použít osvědčené zbraně ve své diplomatické zbrojnici — služeb jiných osob, v tomto případě bulharského prvního tajemníka, téhož Živkova, kterého nedlouho předtím pověřili úkolem, aby dal signál pro svolání světové komunistické konference. To je na první pohled divné vzhledem k jejich odlišným osobnostem a protichůdné vnitřní politice. Ale od roku 1965, kdy se Ceausescu ujal moci, byly styky Rumunska s Bulharskem soustavně srdečnější než s ostatními členy Varšavské smlouvy. Navenek jimi zůstaly i v období otevřeného napětí mezi Rumunskem a některými nebo všemi jeho spojenci. Zvláště výrazně se to ukázalo v létě roku 1971 po Ceausescově návštěvě v Číně. Rumunsko bylo tehdy předmětem přímých i nepřímých útoků ze strany některých svých spojenců, zejména sousedního Maďarska. Ale sousední Bulharsko se těchto výpadů zdrželo. Nej přijatelnější závěr z takového chování je, že Bulharsko a jeho předáci hrají často zvláštní úlohu vůči Rumunsku — patrně z podnětu Moskvy. Vnucuje se otázka, zda ji hrají i v tomto novém svízelném období styků Rumunska se spojenci. Tuto možnost nelze odbýt mávnutím ruky.

BALÍČKY PRO ŠPIONY

Sovětská agentura TASS oznámila, že předsedkyně sovětského Červeného kříže Naděžda Trojanová požádala předsedu Mezinárodního výboru Červeného kříže Erica Martina, aby použil vysoké prestiže organizace a vynaložil veškerý vliv, který má na čínskou vládu, k tomu, aby zástupce Sovětského svazu nebo Mezinárodního červeného kříže mohl odevzdat zadrženým členům sovětské posádky balíčky a poskytnout jim "nezbytnou pomoc". Trojanová ve své úřady odmítají vydat posádku vrtulníku.

DOMÁCÍ KURS BIBLE

Nabízíme vám zdarma a nezávazně písemný biblický kurs o 20 úkolech.

Jméno

Ulice

Město

CZECH HOME BIBLE COURSE

1228 S. Euclid Avenue

Berwyn, Ill. 60402

VYRÁBÍME

Ceskoslovenské Gramofonové Desky
a 8 Track Stereo Tapes

polky, valčíky, trampské, pijácké, lidovky, nejnovější písně z české a slovenské "HitParade".

Nová deska Apon-2510, zpívá Karel Gott, k dostání u

APON Record Company, Inc.

P. O. BOX 3082 STEINWAY STATION

Long Island City, N. Y. 11103

Napište si o free katalog a ceny. • Desky posíláme do všech zemí světa.

(Zastupujeme, Supraphon, Panton, Opus)

Úplatkářství

V rámci povolené kritiky a v rámci boje proti takzvaným buržoasním přežitkům — se v československém tisku odsuzuje úplatkářství. Jednak se obecně připouští jeho dost rozbuje existencí, ve čtenářských dopisech i redakčních článcích se uvádějí i konkrétní případy a čas od času lze číst i zprávy o postihu různých manipulací, na příklad s družstevními byty.

Úplatkářství je forma korupce. Znamená, že občan musí někdy až značně přepлатit v podstatě běžnou službu jen za to, aby mu byla vůbec poskytnuta. Jindy zas prostřednictvím úplatku získá jeden občan výhodu na úkor občana druhého. Lze souhlasit s kritikou v režimním tisku, že se jedná o záležitost nemravnou a lze dodat, že se jedná o jev, který v menší či větší míře, tou či onou formou, je rozšířen ve všech zemích.

V Československu jsou především aktuální a už chronicky známé úplatky v oblasti služeb, zejména různých řemeslnických prací, oprav, získání nedostatkového zboží, stavebního materiálu, a tak dále. Ve stranickém časopisu Tribuna uvedl však nedávno jeden autor i případy závažnější. Zmínuje se o své pětasedmdesátileté matce, od níž bere ošetřující lékař po každé návštěvě deset či dvacet korun, ačkoli jeho plat tvoří nejméně desetinásobek jejího důchodu. Když mu stará paní nic nedá, předepíše jí lacinější a

méně účinné léky. I to není ojedinělý případ, ačkoli věříme, že není pro zdravotnictví typický.

Redaktor Tribuny píše však ku podivu také o podmazávání funkcionářů, o tom, jaký vliv mohou mít úplatky poskytované často formou drahých, takzvaných pozorností a někdy i jménem pracujícího lidu na různá rozhodnutí, zadání díla pro umělce, jak se třeba výtvarník, autor rozhlasových či televizních her musí s příslušným referentem rozdělit o padesát procent honoráře, aby jeho dílo bylo přijato. Tribuna se už ani nepodivuje, kde berou různí ti referenti peníze na svoje vily, chaty či lodě . . .

Pomocí úplatků je možno zlepšit si pozici u šéfa a místo v zaměstnání, na některých místech si lze snáze vymoci výjezdni doložku, rekreaci, zájezd s Čedokem — nemluvě už o možnosti získat bytovou jednotku či poukaz na automobil.

Tribuna to vše považuje za buržoasní přežitek a za protisocialistický mor. Jak už jsme řekli, úplatkářství se projevuje i jinde ve světě a všude patří k negativním, odsuzovaným jevům. V Československu se však už téměř tři desetiletí hovoří o takzvaném novém člověku, o vysoké socialistické morálce, o účinné výchově, o tom jak vládnoucí strana zamezuje všem formám korupce. Nakonec — a přinejmenším z Dikobrazu — si lze ověřit, že to všechno je jenom spousta prázdných slov. A režim-

ní kritika se přitom ponejvíce omezuje jen na odhalování onoho spíše drobného úplatnictví, zatímco o onom škodlivějším, větším, na značně vyšších místech, cudně mlčí. Koneckonců pokusy odhalovat úplatkařské metody třeba už jen funkcionářů státní, neřku-li stranické správy, vždy končili obviněním kritiků, že znevažují základy socialistického zřízení a z antisocialismu nebylo nezřídka obviněno úplatkářství, ale právě jeho kritika.

A tak nám nutně musí připadat — ty drobné režimní výpady proti tomuto nešvaru — jako tak trochu pokrytecké a ony řeči o takzvaných buržoasních přežitcích jako směšné. Právě totalitní stát vytváří pro různé formy korupce mimořádné předpoklady. Nedostatek určitého zboží, monopol na jeho výrobu a prodej, chronický nedostatek bytů, špatná organizace služeb nutí přirozeně lidi, aby si obstarávali věci a služby denní potřeby za určitý úplatek, chtějí — li je vůbec obdržet. V demokratických zemích s decentralizovaným hospodářstvím, kde jsou úplatky rovněž známy, se jim lze přece jen spíše vyhnout nebo jejich vliv aspoň omezit díky existující konkurenci a díky tomu, že zboží i služby se poskytují v dostatečném množství. Nechce-li jeden automechanik provést opravu dobře, rychle a bez úplatku, je vždy možno zajít k jinému. Také ve zdravotnictví snižuje vliv úplatků možnost širokého a volného výběru lékařů a nemocnic, v bytové otázce prostě dostatek a dostupnost bytů.

Co však už není v demokratickém státě vůbec zapotřebí, jsou úplatky za možnost využít občanského práva. Není třeba nikoho podplácet, aby mohl občan vyjet na rekreaci doma nebo na dovolenou v zahraničí. Každý totiž vlastní svůj pas, se kterým může kamkoli odjet, bez výjezdni doložky, bez jednání a povolení podnikového vedení, odborů, uličního nebo národního výboru a politickým stranám do toho není už vůbec nic. Není třeba také podplácet žádné posudkové a kádrové komise, které u nás rozhodují o přijetí na nejrůznější místa, hlavně také o přijímání dětí na výběrovou nebo na vysokou školu. Totalitní režim u nás vytvořil nejen v hospodářství, ale především v celé politicko-sociální oblasti systém, který k pokusům o korupci automaticky vede, systém, který se právě v zemích s demokratickou kontrolou správy zdárně odbourává a v němž především každé odhalení korupce, byť třeba na nejvyšších místech — o které se u nás nesmí veřejně nikdo zmiňovat — vede k nejpřísnějším trestům.

K. J.

Nezlepšené vztahy

Vztahy mezi oběma komunistickými velmocemi jsou krajně neutěšené. Potvrzuje to také dvě zprávy z Pekingu. První se týká sovětsko-čínských pohraničních rozhovorů, přerušovaných v červenci loňského roku. Kdy budou obnoveny, není známo. Hlavní sovětský vyjednavatel, Leonid Iljičev, nemá zřejmě v úmyslu vrátit se v dohledné době do Pekingu.

Ze sovětské strany se to odůvodňuje tím, že v důsledku nedávných událostí zmizely předpoklady pokračování rozhovorů, zahájených 20. října roku 1969. Těmito událostmi se patrně rozumí nejen lednové vypovězení pěti příslušníků sovětského velvyslanectví v Pekingu pro špiónážní činnost, ale také incident se sovětským vojenským vrtulníkem, který je už přes dva měsíce v čínském zajetí. Místopředseda čínské vlády Teng Hsiao Ping v nedávném rozhovoru se zástupci západoněmecké mládežnické organizace řekl, že Čína "žádá nazpět jen tu a tam několik čtverečních kilome-

trů a že nevznáší nároky na území půldruhého milionu čtverečních kilometrů, které caristické Rusko násilně odňalo tehdy slabé Číně."

Co se týče sovětského vrtulníku, který přistál 14. března v Ujgurské autonomní oblasti Sinc'iang, čínské vojenské a bezpečnostní orgány ještě stále vyšetřují jeho tříčlennou posádku. Podle čínského zákona nemají špióni před ukončením vyšetřování právo navázat kontakt s konsulárními zástupci svého státu. Zatím co Moskva opětovně prohlásila, že vrtulník na cestě za těžce nemocným sovětským vojákem ztratil v obtížných povětrnostních podmínkách orientaci — Peking hovořil o špiónážním stroji, který neměl na palubě žádné zařízení, ale zbraně a přístroje pro průzkum.

Podle noty, kterou Peking poslal 23. března Moskvě — pronikly Sověty jen od ledna loňského roku vzdušnou cestou neméně než jednašedesátkrát do čínského Sinc'ian-

Blahopřání a díky!

Dr. Karel Steinbach, český lékař, předválečný emigrant usazený v Jackson Heights, NY, se osmého června dožívá osmdesátí let. Milovník a znalec umění, humanista do morku kostí, vysloužil si v Americe mezi nespočetnou řadou pacientů, zejména exulantů, pro svoji velkorysou pomoc a nezištnost názvu lékař-lidumil. Do dalších let přejeme Dr. Steinbachovi zdraví, klid a dobrou pohodu.

Redakce AL a vděční pacienti

Problém pro Brežněva

Drama, které se odehrálo v Bonnu, může být vážným problémem zvláště pro Brežněva. Brandt byl od Pompidouova skonu posledním z evropských vůdců, s kterými se Brežněv osobně znal, a s Brandtovou politikou vůči Východu byla těsně propojena západní politika vlády v Kremlu. Sověty nejen ztratily Evropana, s kterým úzce spolupracovaly, ale byly také při jeho pádu.

Tajná policie KGB jistě už léta věděla o Günteru Guillaumeovi a zprávy tohoto špióna byly pro Moskvu užitečné. Tato domněnka vedla na Západě nevyhnutelně k podezření, že do Guillaumeovy aféry byly zapleteny sovětské frakce, které berou v potaz uvolňování napětí nebo mají důvody pro to, aby překazily operace. Důležitá otázka, na kterou nebyla dána dosud odpověď, zní: byla to ve skutečnosti společná sovětsko-východoněmecká operace? Je nabitelní, že KGB a východoevropské špiónážní skupiny nezastavily svou činnost proti Západu jen proto, že se tam komunističtí diplomati dožadovali spolupráce. Je přirozené, že na-
dále sbírají informace. Guil-

laumova aféra však naznačuje, že tito mužové pokračovali také v politických operacích na nejcitlivějších a tudíž nejnebezpečnějších stupních způsobem, který může připomínat jen dny studené války. Brežněv zřejmě nepokládal za vhodné odbourat aparát agentů a špiónských triků. Komunistická vyzvědačská operace pokračovala, až zasadila uvolňování napětí vážnou ránu. Zřídka kdy byly meze nazírání sovětského bloku na zmírňování napětí odhaleny dramatictěji. Studený mír se zdá nyní ještě studenějším. Sovětští vůdci a jejich diplomati musí brzy najít způsob, jak urovnat hladinu, rozčerenou jejich špióny. A je samozřejmé — že Helmut Schmidt bude v jednáních se Sověty opatrnější než byl Brandt nejen proto, že jeho názory na zahraniční politiku jsou konzervativnější, ale také pro to, co komunisté s takovým opovržením udělali Willymu Brandtovi.

**PODPORUJTE
ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU**

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10716

and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

SPORT

Výrazný úspěch dosáhlo čs. olympijské fotbalové mužstvo, když porazilo v mezistátním utkání olympijský tým Polska 5:1. Zápas se hrál před 16.000 diváky na strahovském stadionu v Praze. Vítěz Českého fotbalového poháru Slavia Praha se ve finále poháru utká s vítězem Slovenského poháru, o němž rozhodne finálový zápas mezi Spartakem Trnava a Slovanem Bratislava. Držitel čs. poháru bude pak reprezentovat CSSR ve vrcholné soutěži o Evropský pohár.

Na 18. ročníku mezinárodního juniorského fotbalového turnaje v italském Casale Monferrate si mladí hráči pražské Dukly vedou velmi dobře. V prvním utkání porazili VfB Stuttgart 1:0 a ve druhém zvítězili nad Lanerossi Vicenza rovněž — 1:0. Turnaje se dále účastní AC Milano, AC Napoli, CF Blackpool, CSKA Sofia a Junior Casale.

I. Hokejová liga v ČSSR

skončila před dvěma týdny a už tehdy oznámil čs. hokejový svaz termíny nového ročníku 1974/5. První kolo "amatérské" I. ligy se uskuteční už 10. září a tak, jen co se čs. hokejisti vrátí z dovolených, už se budou muset připravovat na novou sezonu. Soutěž, tak jeho letos, potrvá až do druhé poloviny května.

Sedmadvacátý ročník kdysi kvalitní a populární cyklistické soutěže Praha-Berlín-Varšava, skončil podle očekávání. Soutěž jednotlivců vyhrál Polák Szozda před sovětským Čusovem a čs. reprezentantem Labusem. Prvenství v soutěži družstev získalo Polsko před SSSR a ČSSR. Soutěž ztratila na své přitažlivosti a prestiži po invazi Československa. V roce 1969 se konala jen na trati Varšava-Berlín, protože čs. cyklistický svaz odmítl tehdy závod spoluorganizovat.

—pza—

AMERICAN CZECHOSLOVAK SPORT CLUB

zakončil jarní ligovou soutěž vítězstvím nad SC Yonkers 4:3 (2:1). Naše mužstvo podalo opět dobrý výkon a zasloužené zvítězilo brankami: Hano 3 a Zolarek. Hrál v sestavě: Kolbasovský-Murin, Kelbel, Minčák, Holka-Belko, Jenčík, Kutil-Campuzano, Hano, Zolarek. Tímto vítězstvím se naše mužstvo

opět dostalo na třetí místo ligové tabulky. Naše mužstvo po doplnění podávalo v jarní sezoně dobré výkony a podle hodnocení "N. Y. Staats und Herold" bylo největším překvapením jarní části ligové soutěže.

Pořadatelem mistrovství Evropy v lehké atletice v roce 1978 bude Praha. Rozhodlo o tom zasedání vedení Evropské atletické federace minulý týden v Římě. Šampionát proběhne ve dnech 23. — 29. srpna.

Zlatá hokejka

Týdeník Gól vyhlásil výsledky letošní čtenářské ankety o "Zlatou hokejku", kde jsou hodnoceny výkony čs. reprezentantů v ledním hokeji. Vítězem ankety se stal brankář Jiří Holeček o 55 bodů před útočníkem Jiřím Holíkem. Na dalších místech byli: Martinec, Hlinka, Nedomanský, Kochta, Farda, Machač, Šťastný a Jaroslav Holík.

SSSR a obilí . . .

(Dokončení z 1 strany)

nedá, i přesto, že zemědělské podniky mají dostat 72 milionů tun chemických hnojiv, což je více než kdykoliv předtím. I letošní úroda bude pravděpodobně nepříznivě ovlivněna počasím, — povětrnostními podmínkami v zimních a jarních měsících. Na střední Volze ve středních úsecích nečernozemní oblasti, v Bělorusku a v Baltských republikách sice ozimy přezimovaly lépe než v jiných letech, ale na východní Ukrajině a v severním Kavkazsku, kde byla jen nepatrná sněhová pokrývka, značné plochy vymrzly. 15 procent ozimé pšenice muselo být zaoráno. Předpoklady ke znamenité sklizni nejsou ani v oblastech, kde se sejí jařiny. Jejich osev se důsledkem chladného a deštivého počasí zpozdil a nyní jsou zasetá pole — a to zejména za Uralem a v Kazachstanu — ohrožena suchem.

Počasí je v Sovětském svazu důležitým faktorem také proto, že není dost skladovacích prostorů. Velká kvanta obilí musejí být dlouho po žních skladována na hromadách pod širým nebem, kde podléhají při deštivém počasí rychlé zkáze. Kapacita obilních skladů — jak si stěžuje sovětský tisk — letos podstatně nevzrostla. Plán staveb obilních sil dosud splněn nebyl a do žní pravděpodobně splněn nebude. Největším problémem je podle sovětského tisku skladování krmiv, a to jak krmného obilí, tak i objemové píce.

Chm

zkušenost udělali — totiž že nejeli. "Se zřetelem na zájmy bezpečnosti státu", jak říkají náčelníci a jejich zástupci, představitelé to československého cestovního ruchu.

Sch.

Steinhardt o Janu Masarykovi

Okolnosti smrti Jana Masaryka jsou od 10. března 1948, kdy bylo jeho mrtvé tělo nalezeno pod okny Černínského paláce, obestřeny množstvím dohadů a tezí: Byla to vražda? — Eyla to sebevražda? Činnost komise, ustavené v dubnu 1968, jež měla vyšetřit pravdu, nebyla s to splnit uložený úkol do doby, kdy byly vyhlášky na nezaujaté prověření dostupných fakt. Verse z prosince 1969, podle níž byla smrt Jana Masaryka důsledkem nešťastné náhody byla všeobecně přijata s pochopitelnou nedůvěrou a skepsí jako pokus o zahlazení a manipulaci pro komunistické vedení kompromitující historie.

Nejnovějším příspěvkem na téma: Jak zemřel Jan Masaryk?, jsou dokumenty amerického ministerstva zahraničí, jež teď byly vydány. I když otázku, zda Jan Masaryk zvolil dobrovolnou smrt anebo byl zavražděn, ponechávají i tyto americké dokumenty — pozůstávající ze zpráv tehdejšího amerického velvyslance v Praze Laurence Steinhardta — bez definitivní odpovědi — je jisté zajímavé zaznamenat, co o tomto případě, v době kdy se udál — soudil na podkladě svých informací americký diplomat. První Steinhardtovy zprávy svědčí o tom, že neměl pochyby o tom, že Jan Masaryk spáchal sebevraždu. V telegramu do Washingtonu, hned po tom, co bylo nalezeno mrtvé tělo československého ministra zahraničí, je obsažena spekulace, že Jan Masaryk byl dohnán k zoufalství kritikou přátel, kteří mu vyčítali jeho účast v Gottwaldově vládě. Avšak za měsíc na to nabývá zřejmé v Steinhardtových očích verse o vraždě větší věrohodnosti. Ve zprávě do Washingtonu říká: "Ažkoliv jsem byl zprvu nakloněn mít za správnou tezi o sebevraždě, jsem teď o tom méně přesvědčen nežli tehda, když se

to událo". Steinhardt v dopise ministerstvu zahraničí pokračuje: "Zdá se mi, že kdyby byl spáchal sebevraždu, byl by patrně zanechal Českoslovákům nějaký vzkaz nebo poselství, poněvadž byl ve svém srdci skutečný vlastenec." Steinhardt hned poznamenává, že tímto odhadem se ovšem nedá průkazně oslabovat verse o sebevraždě. Potom v dlouhém přehledu, psaném pro svého šéfa, amerického ministra zahraničí Marshalla referuje Steinhardt o tom, že 75 procent Čechoslováků pokládá za příčinu smrti Jana Masaryka vraždu. Píše však o zprávách, jež se nedávno donesly na americké velvyslanectví z okolí presidenta Beneše o tom, že v ložnici Jana Masaryka byly nalezeny otevřené žiletky a zasmyknutá pyjamová šňůra, kteráto informace byla, jak píše Steinhardt, snad záměrně zamílená a která by nasvědčovala sebevraždě.

Samozřejmě, že i tato indicie je pro amerického diplomata neprůkazná. Mohlo jít přece právě tak o aranžmá potenciálních vrahů. Steinhardt v závěrečné části své zprávy podotýká: "Ostatně, z politického hlediska není velký rozdíl v tom, byla-li to vražda anebo sebevražda, poněvadž konečný výsledek svědčí o tom, že setrvání v úřadě bylo neslučitelné s jeho, Masarykovou základní filosofií a s filosofií jeho slavného otce."

Dobrá iniciativa

Jako první v republice začal zjišťovat krvavé skupiny svých pracovníků Severočeský hnědouhelný revír. Každý ze zaměstnanců ji bude mít vyznačenu na kartičce, kterou musí stále nosit u sebe. V případě úrazu umožní údaj o krvavé skupině rychlejší zásah lékařů. Řada lavířů se stane čestnými dárci krve.

2X INDEX

ÚTĚK Z REKREACE

tak se jmenuje román Minky Rybákové, který právě vychází v exilovém nakladatelství INDEX. Jde o životní drama těch, kteří ztrávili část svého života za ostnatým drátem jáchymovských "lágrů". Literární mimořádné silné dílo, kterým vstupuje autorka do českého písemnictví. Kniha stojí 14.00 DM nebo \$4.90 a možno ji objednat na adrese INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, BRD

Anglické nakladatelství Macmillan a kolínský INDEX Vám nabízejí český překlad knihy bratří Medvěděvů:

KDO ŠÍLÍ?

R. Medvěděv byl jako člen aktivní ruské opozice jednou z prvních obětí sovětských "psychiatrických léčeben". Jeho bratr Z. Medvěděv organizoval boj za jeho záchranu. Kniha líčí jejich zážitky s dramatičností dobrodružného románu. (200 str. 9.90 DM nebo \$3.80). Knihu je možno dostat obtem od:

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, BRD

Pout' za výjezdem

Zástupce náčelníka Krajského odboru pasů a víz v Praze označil v pražském rozhlasu cestovní ruch za "součást zahraniční politiky ČSSR", za jednu z forem "mírové politiky našeho státu", po kterýchžto prohlášení následovalo vzápětí toto strohé zjištění: "V době třídně rozděleného světa je třeba při cestách, zejména do kapitalistických a rozvojových států, individuálně zvážit každou žádost a přihlídnout k celospolečenským zájmům; zvláště je třeba mít na zřeteli zájmy bezpečnosti státu". Zástupce náčelníka pak vyjmenoval různé zákony a vyhlášky, které toto všechno zajišťují a jimiž se "stanoví, ve kterých případech může být vydání cestovního dokladu odepřeno." Je zcela přirozené, že když se turistickým ruchem zabývá ostře školený bezpečnostní úředník, že hovoří především o omezení, střežení, bránění a jiné bdělosti. Je ovšem sotva přirozené, že v době, kdy se svět technickým pokrokem zmenšuje a zpřístupňuje, že toto (policejní) hledisko je ve státě, jenž si říká moderní a sídlí ve střední Evropě, jediné a určující. Výsledek ovšem tomuto přístupu odpovídá. "Na jedné straně" — říká zástupce krajského náčelníka — "je třeba mít na zřeteli zájmy bezpečnosti. Na druhé straně je třeba plně podporovat a rozšiřovat soukromé cesty

do socialistických států, jelikož jde o jednu z forem prohlubování soudružských a přátelských vztahů mezi socialistickými zeměmi". Znamená to snad že jedou-li obyčejní lidé do jiných než socialistických států, že tam nenajdou přátele a dokonce i soudruhy? To přece protičeří jiným oficiálním stanoviskům o rozporech v západních společnostech! Nebo je snad skutečná realita jiná? Nebo snad jsou ona stanoviska nesprávná? Něco tu rozhodně nehraje. Každému civilizovanému člověku musí být ostatně nápadná už ona strastiplná cesta, k níž se musí odhodlat každý československý občan, zažádá-li si o soukromou cestu jinam než na Východ: nejdřív si — jak známo — musí zažádat o cestovní pas; dostane-li ho, musí ho mít opatřen kontrolní značkou; pak "vyplní řádně, čitelně a pravdivě žádost o výjezdní doložku, opatří si souhlas zaměstnavatele, výpis z rejstříku trestů a, bude-li nutno, souhlas příslušné vojenské správy" — a to vše podá v místě trvalého bydliště řad' s ověřeným pozváním svých příbuzných (v přímém pokolení — je úřední výraz), kteří žijí trvale legálně v cizině nebo s vyřízeným devizovým příslibem Státní banky československé. To vše podá a čeká; neb nikde není ještě psáno, že skutečně někam pojedě. Mnozí se všemi těmito doklady už tu

S ČÍM SOUHLASÍME...

(Dokončení se str. 1)

Izraelské potíže začaly ztrátou 606 důstojníků za loňské války. Důstojníci tvoří 24 procent ztrát, o čtyři procenta více než v konfliktu v roce 1967. Mezi padlými je 25 plukovníků a přes 80 majorů; z jejich řad by se byla rekrutovala příští generace generálů. Západní odborníci se domnívají, že za úspěchy ve čtyřech válkách proti Arabům Izrael vděčil vysoké úrovni vojenského vedení; přičinili se o ni generálové Yigal Alon, Moshe Dayan, Ezer Weizman, Mordechai Gur a Ariel Sharon. Vzešli z malého, ale technicky vyspělého a až donedávna nepolitického důstojnického sboru.

Tento zdroj budoucích generálů byl vyčerpán neúměrně vysokými ztrátami důstojníků. Zároveň, jak nedávno doznal ministr obrany Dayan, "není dostačující reservoár mladých mužů, schopných inteligentně zacházet s moderními zbraněmi". Letectvo — které kdysi mělo tři piloty na každé bojové letadlo, podle nynějších informací "s potížemi hledá dostatek kandidátů pro výcvik stovky nových pilotů".

Takto se vyvinula situace Izraele právě v době, kdy arabské armády prokázaly v boji novou technickou dovednost, zvýšenou sebedůvěru a agresivitu. Zahraniční státní důstojníci docházejí k závěru, že schopnost Izraele bojovat opět ve válce na dvou frontách bude značně snížena, dokud neopadne vzrušení, důstojnický sbor nebude posílen novým dorostem a při odvozech se nenajde dostatek techniků pro pozemní armádu a dostatek pilotů pro letectvo.

N. Y. Times Weekly Review

DUBEN V DETROITU

Žijete-li v Detroitu, je vaše šance, že vás nezabije některý z vašich spoluměšťanů, lepší než 2.000 ku 1, ačkoli se vyhlídky trochu mění podle toho, ve které části města žijete. Optimisté, kteří se snaží vyvodit nějaké závěry ze statistik vražd v Detroitu, tvrdí, že tyto vyhlídky jsou docela dobré. Ale v kulturním společenství, které se rádo považuje za civilizované, to takto vidí jen málo lidí. Zprávy o tom, jak zdanlivě bez zábran se Detroitané navzájem vraždí, většině lidí vyrážejí dech.

Je jisté, že krvavý duben bude nejvražednějším měsícem v historii města, dokonce v historii všech amerických velkoměst. Počet vražd v dubnu je asi o polovinu vyšší než průměr dvou obětí denně — který v Detroitu loni vytvořil rekord 751 vražd a vynesl "městu motorů" druhou, nevíтанou přezdívku: "americké hlavní město vražd".

Podle údajů FBI připadalo v roce 1973 v Detroitu na 100.000 lidí 44,5 vražd nebo zabití. V Clevelandu byl tento poměr 36,9 ze 100.000, v New Yorku 21,5. V deseti amerických velkoměstech bylo v roce 1973 zavražděno nebo zabito 25 lidí ze 100.000.

Tato čísla nadhazují přirozenou otázku: Proč? Je mnoho teorií, ale málo důkazů. Ale

nejblížejší a nejoblíbenější dokazatelná je prostá teorie, že se zde vytvořilo mravní klima, v němž se lidskému životu přikládá mnohem menší cena než dříve. Jiní říkají, že příčina je v obecném vzruchu doby, ve zklamání, které provází rychlou změnu, ve stoupajících, ale marných očekáváních a, v případě Detroitu, v životních podmínkách tvrdého města továren, kde celé čtvrti padly za obět' pouličním bouřím a městskému rozvoji.

W. K. Stevens
v New York Times

CO SE DĚJE NA MOŘÍCH

Brian Crozier, předseda londýnského Ústavu pro studium konfliktů, analysoval strategický význam nastávajícího znovuotevření Suezského průplavu. V laických termínech jde o to, že se vzdálenost mezi Černým mořem a Indickým oceánem zmenší o 2.000 mil. A co to znamená?

"Až bude cesta Suezským průplavem uvolněna", vysvětluje strážlivý Brian Crozier, který nemiluje velká slova, "budou hlavní země, které produkuji naftu, účinně obklopeny sovětským námořnictvem. Viděno dlouhodobě — dodávky nafty ze Středního východu do západní Evropy mohou být stále závislejší na pochybně dobré vůli admirála Gorškova a jeho kremelských kolegů".

Dovoďte mi, abych představil admirála Gorškova. Je to onen pán, který jako velitel sovětského námořnictva řekl 28. července 1967: "Sovětské námořnictvo se změnilo v plněný smyslu slova v ofenzivní ozbrojenou sílu s dalekým dosahem... která může mít rozhodující vliv na průběh ozbrojeného střetnutí na širém rozlehklém dějišti vojenských operací...".

Zatím se situace na západní straně zhoršuje. Toto jsou prostá čísla. Vzhledem k tomu, že Sovětský svaz má k dispozici záchranné body v Indickém a Perském zálivu — zvýšila se denní frekvence sovětských válečných lodí v Indickém oceánu ze 2.000 v roce 1968 na nyníjších 8.000. Převyšuje denní frekvenci amerických lodí v poměru tři ku jedné. Nejvěrohodnější vysvětlení je, že Sovětský svaz konečně chápe, že toto je způsob, jak dosáhnout rozhodující regionální vojenské převahy.

Jaký to má význam, je zcela zřejmé. Všichni tleskáme, slyšíme-li, že egyptský prezident Sadat odmítá Rusům a okázale zděrazňuje svou samostatnost. Sovětský svaz to všechno lehce snese. Co na tom záleží? Síla sovětské strategie se zvětšuje. Přejde-li za jeden, dva, tři roky chvíle, kdy se státy Středního východu pokusí odporovat Sovětskému svazu, kdo jim tento odpor umožní? Americké námořnictvo? Při současném tempu opotřebování se mezitím scvrkne. Být bych rád, kdyby nám prezident Nixon mohl říci, jak jsme se pod jeho vedením dostali do takové kaše.

W. F. Buckley,
New York Post

"Velké" ideje v praxi

Na 14. května připadlo výročí vzniku varšavské smlouvy, která byla podepsána v polském hlavním městě roku 1955. Nebylo to tedy letos sice žádné výročí zaokrouhlené — teoreticky vzato je však právě toto devatenácté výročí od roku 1955 vlastně to nejdůležitější. V dokumentě Varšavské smlouvy je totiž stanoveno, že zůstává v platnosti po dobu dvaceti let. Pro smluvní strany, které do roka před uplynutím této lhůty neodevzdají vládě polské republiky prohlášení o vypovězení smlouvy, zůstane však smlouva v platnosti po dobu dalších 10 let. S devatenáctým výročím tedy končí možnost použít stanovení výpovědní lhůty. Možnost — jak už bylo řečeno, v dosahu moskevského mocenského aparátu ovšem pouze velmi teoretická. Odejít si mohla dovolit Albánie, nemohlo si to dovolit ku příkladu Maďarsko, odpovědi na jeho výpověď smlouvy v roce 1956 byla sovětská okupace. Československo v roce 1968 smlouvu nevypovědělo, a přece padla jeho suverenita, stejně jako v případě maďarském, za obět' zemím, jež se 14. května 1955 smluvně zavázaly ji chránit. Je tedy, v případě Varšavské smlouvy psané právo něco, s čím sovětští manipulátoři nakládají velmi libovolně. Až dosud nebylo vojenské moci Varšavského paktu nikdy třeba použít proti údajnému potenciálnímu agresoru ze Západu, nýbrž vždy jen proti jeho vlastním členským zemím. Podpisy smluv o neútočení s Německou spolkovou republikou činí původně udaný účel Varšavské smlouvy prakticky bezpředmětný, avšak cena každé takové argumentace je za dané situace stejně nevalná. Dnes se německá spolková republika dokonce podílí na stavbě projektu kurských oceláren, jejichž vojenský význam pro Varšavský pakt byl nedávno zdůrazněn i sovětskou tiskovou kancelář Novosti.

Také čínská lidová republika, která se v květnu 1955 s varšavskou smlouvou ztotožnila a přislíbila jí plnou podporu, vidí ji dnes ve zcela jiném světle a vyvodila z toho důsledky pro své stanovisko. Prověřuje-li se dnes zda a jak smlouva plnila svou funkci, je hodně především toho, co v ní bylo postaveno na hlavu. Už její preambule stanovila, že je uzavřena "v souladu se zásadou respektování nezávislosti a svrchovosti států, jakož i se zásadou nevměšování do jejich vnitřních záležitostí." Podle hned prvního článku smlouvy se všechny "smluvní strany zavazují, v souladu s Chartou Organizace Spojených národů zdržovat se ve svých mezinárodních vztazích hrozby silou nebo jejího použití a urovnávat své mezinárodní spory mírovými prostředky...".

Československo v roce 1968 nevzneslo principiálně otázku svého členství v organizaci Varšavské smlouvy. Ústý tehdejšího význačného činitele generála Václava Prchlíka byla jen vznesena kritika způsobu, jakým byla Varšavská smlouva realizována. "Pokud se týká vztahů uvnitř této koalice, máme za to, že je třeba zlepšit je především v tom smyslu — aby byla zvýrazněna skutečná rovnoprávnost jednotlivých členů této koalice..." Z kontextu toho, co dále bylo řečeno, vyplynulo, že zdaleka nešlo o první ani jen o československou kritiku daného stavu. "Proto také v minulosti i naše strana několikrát přicházela s podněty vytvořit potřebné podmínky pro to, aby spojené velení Varšavského paktu mohlo kvalitněji plnit své funkce. Jednou z těchto podmínek je i požadavek, aby spojené velení bylo složeno i z příslušných specialistů jednotlivých armád."

Tyto kritické podněty nebyly, jak známo, vyvráceny argumenty, ten, kdo je vznesl se stal obětí persekuce. Když smlouva vznikala, psalo se o tom, že prý je výrazem velkých idejí přátelství svobodných národů. Prověrka let ukázala, jak se takové "velké" ideje vyvíjejí konkrétně v praxi...

Následníci Lady Godivy

V posledních měsících se v anglosaském světě rozmohlo hnutí naháčů. Na nejneobvyklejších místech z náhlého nevysvětlitelného popudu — v letadle, na kongresech, na ulicích — si někdo či někteří svědkové šaty a utíkají. Někde také skáče sněžmo. Skoro nikde nebyly běhy demonstrace politického rázu. Kde se tento zvyk vzal?

Před 334 lety projela nahá Lady Godiva městem na svém koni. V Paříži byla procesí nahatých obvyklým zjevem od roku 1315 do roku 1588. Švédský farmakolog, Profesor Backmann, předložil před časem hypotézu o tom, že středověká tažení nahatých kajicníků, v čele s kněžími, mohla být projevem hromadné otravy obilním námelem, který mohl snad těž vyvolat projevy tanečního šlenství.

V této světové vlně předpokládají odborníci, že Skandinávie zůstane stranou. Tento daleký sever má zcela jiné historické tradice. Studenti nejsevernějšího švédského univerzitního města Umeo uspořádali koncem loňského roku nahý běh na lyžích. Ty lyže byly světová novinka v hnutí naháčů, ale zpráva nevyvolala ohlas ani v mezinárodním tisku. Evropská protireformace představovala nahatost jako hříšnou. Čert je — na rozdíl od anděla — převážně nahý. Upalované čarodějnice bývaly ve starých kronikách často zpodobovány nahé. Nahota byla doplňkovým rysem zla.

Na severu se Švédové a Norové až do novověku koupávali nazi. Muži i ženy dohromady. Společně se pak běželi ze sauny namočit do ledové vody poblíž lázně. Tento zvyk zmizel postupně až v 18. století. Kult krásy odhaleného lidského těla začali po druhé světové válce znovu objevovat a křísit — Severané.

Dnes už dvacetiletý klasický film Tančila jedno léto ukazoval dva mladé lidi, které lyrická kamera spojuje v nahotě s živlem — vodou. Při švédské sexuální osvětě, nudismu a podobně, neznamená nahota, byť na veřejnosti — prostědek, jakým možno dosáhnout čehokoliv. Vyvolá nejvyšší trochu úsměvu. Vědci v západních zemích však bádají o této vlně i nadále. A protože kromě výjimek z důvodů rovnoprávnosti jsou naháčů hnutím převážně mužským, dostali poslední slovo psychologové. Je to projev snahy mužů po uplatnění sama sebe, říkají. Protest proti postupujícímu využívání nahoty žen. V Spojených státech, kde žena ve společnosti dominuje, chtějí také muži přijít ke slovu. Je to protest proti diskriminaci mužského těla, uzavírají vědci.

Z toho však plyne, že každá puritánská společnost, společnost potlačující tělesnou přirozenost, anebo nadřazující tělesně jedno pohlaví druhému, je v nebezpečí, že hnutí naháčů vypukne znenadání také u ní.

Petr Bernard, Stockholm

Naše knihy v exilu

Knihy vlastní edice a všech exilových nakladatelství do celého světa zasílá

LITERÁRNÍ KLUB

K. J. Krušina, Box 239, S 126 02 Hagersten 2, Sweden. Europe.

Napište si o prospekt

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁRSTVÍ JOSEF ČURDA,

MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

AMERIKO, AMERIKO...

BEZPRIZORNÝ VOLIČ

"Když Amerika kýchne, svět dostane zápal plic", tvrdí jeden často citovaný aforismus. A v poslední době mohl mít čtenář novin skutečně pocit, jako by se watergateský bacil rozšířil i mezi vlády jiných západních demokracií a i ty začaly trpět náhlou slabostí. Francie se zřejmě rozchází s gaullisty, vládnoucí stranou několika desetiletí; izraelská strana práce, jejíž ministři předsedové vedli Izrael ode dne vyhlášení nezávislosti, vyšla z posledních voleb velmi oslabena a sotva schopna vytvořit účinnou vládu. Britský volič ukázal ve svých posledních volbách nespokojenost jak s konservativci, tak a labouristy tím, že dal nečekaně velké procento hlasů straně liberálů, pokládané donedávna za politickou mrtvolu; poněkud obdobně se v Kanadě nová strana nových demokratů stává jazyčkem na vahách mezi tamními tradičními stranami liberálů a konservativců, které také ztrácejí přívržence. V západním Německu kancléř Willy Brandt musel odstoupit, ale nevedla k tomu jen špionážní aféra, nýbrž také patrně značný pokles popularity sociálních demokratů a jejich politiky, pokles, jenž se projevil v mnoha místních volbách. V Německu někteří nazvali Brandtovu aféru svým "Watergatem".

Ale ve skutečnosti společným jmenovatelem všech těchto politických jevů není Watergate, nýbrž velmi pravděpodobně něco, čemu by se dalo říkat "bezprizorný volič". Totiž volič bez definitivní politické příslušnosti. Volič nespokojený s tradiční vládnoucí stranou nebo s oběma, pokud se u vlády střídají jako v Americe nebo v Británii. Volič, který se octl politicky bez domova a ideologicky bez přístřeší. Volič, který náhle ví, co nechce: ty, co volil včdycky. Ale neví přesně, co chce, a tak volí ty, co jsou "proti". V minulých amerických presidentských volbách by tento "bezprizorný volič" byl pravděpodobně nevolil Nixona, ani McGovern, ale alabamského guvernéra George Wallace, demokrata osobitého populistického ražení, nebýt toho, že Wallace byl dočasně vyřazen z politické arény střelou atentátníka. Ten pokus o vraždu zanechal sice Wallace trvale zmrzačeného, ale politicky patrně vlivnějšího než byl kdy předtím. To mino jiné, ukázaly nedávné guvernéřské volby v Alabamě. Wallace byl proti třem jiným kandidátům velmi hladce zvolen po třetí do úřadu guvernéra — a tentokrát se zřejmou podporou i části černošského voličstva a černošských alabamských politiků. Třetina voličů v USA se teď už označuje za politicky nezávislou, nepřislušející ani k

demokratům ani k republikánům. Registrovaných členů obou stran v posledních několika letech podstatně ubylo. Populismus je jak proti velkému businessu, s nímž jsou identifikováni republikáni, tak i proti mlžné idealistickému extrémnímu liberalismu, jaký se ve straně demokratů zahnídl za McGovern, a dosud ovládá jedno její vlivné křídlo. Tím se mnoho voličů, zejména z řad dělnictva a střední vrstvy, ideově rozešlo s demokraty, tak, jako se voliči jinde rozešli se svými tradičními stranami minulosti.

Nemajíce Wallace v posledních volbách, tito nespokojení demokraté se přiklonili k Nixonovi, a pomohli mu k

jeho "lavinovitému" vítězství. Ale o to větší jsou teď jeho watergateské potíže. Protože s Watergatem se lavina dala znovu do pohybu, tentokrát na opačnou stranu. Ten velký blok demokratů, který volil Nixona spíš z trucu nebo z nedostatku líp jim vyhovujícího kandidáta, mu samozřejmě nebyl nijak zvlášť loyální. Rychle se od něho odklonil a postupně s sebou strhl i mnohé republikány.

Určitý blok voličů je dál politicky bez domova, a znovu bude možná vzhlížet k Wallacovi. A jeho naděje tudíž rostou, a také jeho politický vliv. To si zřejmě uvědomuje i jeden z hlavních presidentských aspirantů, senátor Ted Kennedy, který před několika měsíci jel za Walla-

cem do Alabamy uzavřít politický mír. Tato cesta do Alabamy se ostatně stává jakousi povinnou poutí do Mekky pro demokratické politiky. Ale "wallacovský jev", jak tomu říkají někteří komentátoři, je ovšem jen odrazem toho už zmíněného jiného jevu, možná jednoho z nejdůležitějších na současné politické scéně: vzniku politicky bezdomovského voliče.

Jednou větou

Na deset koncertů do Španělska odjela ostravská Janáčkova filharmonie. • Zachovalé pozůstatky mamuta z poslední doby ledové objevili pracovníci moravských Průmyslových staveb na pokraji Morovského Krumlova. • Skladovat celých dvacet tisíc tun cukru bude v rumunském cukrovaru Roman

silu, které bylo vyrobeno v Československu, kde pardubický Průmstav chystá pro Rumunsko další tři sila. • Na základě československé dokumentace postavily polské firmy nový komplex budov na silničním hraničním přechodu Harrachov — Jakuszyce. • Zdravý hřib s kloboukem o průměru jeden a půl metru našel jistý občan nedaleko Prievidze. • V Bylanech u Kutné Hory zahájili archeologové letní sezónu. Zkoumají osady z mladší doby kamenné s účelem vyjasnit některé otázky zemědělského osídlení našeho území. • Stovky mladých brigádníků — severočeských svazáků — musí soboty a neděle obětovat k pomoci krušnoborským lesům bezprostředně ohroženým kůrovcem a průmyslovými exhalacemi. •

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spolužakoval, budoval a řídil mladý československý stát. Neopodstatitelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavosti po jeho první sbírce básní anglických.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00